

مختبر الفكر

في مصطلح أهل الأثر

تأليف

الحافظ بن حجر العسقلاني

EEN SELECTIE CONCEPTEN

**OVER DE TERMINOLOGIE VAN
DE MENSEN VAN DE OVERLEVERING**

GESCHREVEN DOOR

AL-HAFIZ B. HAJAR AL-ASQALANI

© Copyright 1435 Al-Hikmah Publicaties

جميع الحقوق محفوظة

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Eerste editie: 1435 A.H. / Juli 2014

Titel:	Een selectie concepten over de terminologie van de mensen van de overlevering
Oorspronkelijke titel:	<i>Nukhbat al-fikar fī muṣṭalah Ahl al-Athar</i>
Auteur:	Al-Ḥāfiẓ b. Ḥajar al-‘Asqalānī
Vertaling:	Abū Junayd ‘Īsā b. Antonius al-Ūrūbī
Onderwerp:	De wetenschap van al-Ḥadīth
Uitgever:	Al-Hikmah Publicaties
Website:	www.al-hikmah.nl
E-mail:	info@al-hikmah.nl

Voorwoord vertaler

In de naam van Allah, de Barmhartige, de Genadevolle

Alle lof is voor Allah, de Heer der Werelden. Moge Allah vrede en zegeningen schenken aan onze Profeet Mohammed, aan zijn familie en al zijn metgezellen.

Vervolgens:

Voor u ligt de vertaling van het boek *Nukhbat al-Fikar fī Muṣṭalaḥ Ahl al-Athar* [Een selectie concepten over de terminologie van de mensen van de overlevering], geschreven door de Imam, de grote geleerde, al-Ḥāfiẓ b. Ḥajar al-‘Asqalānī – moge Allah genadig met hem zijn -. Dit klassieke werk, dat de belangrijkste concepten in de wetenschap van *al-ḥadīth* behandelt, is geschreven op een beknopte en toegankelijke manier, waardoor het kan dienen als een uitstekende introductie in deze waardevolle wetenschap.

Voor de vertaling heb ik me gebaseerd op de tekst van het boek zoals die is terug te vinden in het boek *Tahqīq ar-Raghba* van Shaykh ‘Abd al-Karīm al-Khūdayr – moge Allah hem beschermen. Deze versie is vergeleken met twee manuscripten van het boek uit de tijd van de auteur.¹ Aan het begin is een beknopte biografie toegevoegd.

De vertaler
Abū Junayd ‘Īsā b. Antonius al-Ūrūbī

---

¹ ‘Abd al-Karīm al-Khūdayr, *Tahqīq ar-Raghba fī tawdīḥ an-Nukhba* (2de druk; Riyad 1427) 29-36.

Beknopte biografie van Ibn Ḥajar

De periode waarin al-Ḥāfiẓ b. Ḥajar al-‘Asqalānī leefde – aan het einde van de achtste eeuw en de eerste helft van de negende eeuw – was één van de rijkste historische perioden wat betreft geleerden, scholen, uitgeverijen en kenniskringen. Ondanks de politieke en sociale verwarring in dit tijdperk hielden de leiders en prinses zich bezig met het opzetten van scholen en bibliotheken en moedigen zij de geleerden aan met geld en posities, wat zorgde voor een geweldige concurrentiestrijd tussen de geleerden onderling in het verspreiden van de kennis door middel van onderwijs en auteurschap in de verscheidene velden van wetenschap.

Zijn naam en afkomst

Hij is de grote geleerde al-Ḥāfiẓ (de onthouder) Shihāb ad-Dīn abu-l-Faḍl Aḥmad b. ‘Alī b. Mohammed b. ‘Alī b. Aḥmad al-Kinānī al-‘Asqalānī al-Miṣrī al-Qāhirī ash-Shāfi‘ī. Hij stond bekend als Ibn Ḥajar, wat de bijnaam was van één van zijn voorouders.

Zijn geboorte en opvoeding

Hij werd geboren in de maand Sha‘bān in 773 A.H. aan de oever van de Nijl in het oude Egypte. Hij groeide op als wees, aangezien zijn vader stierf in de maand Rajab van het jaar 777 A.H. Zijn moeder stierf daarvoor al toen hij nog een klein kind was. Zijn vader had hem toevertrouwd aan twee mannen met wie hij een goede relatie had:

1. Zakī ad-Dīn Abū Bakr b. Nūr ad-Dīn ‘Alī al-Kharūbī (o. 787 A.H.), een grote handelaar uit Egypte.
2. De grote geleerde Shams ad-Dīn b. al-Qaṭṭān (o. 813 A.H.).

Hij groeide dus op in de schoot van voogdijschap in uiterste deugdzaamheid en bescherming. Zakī ad-Dīn al-Kharūbī spaarde geen enkele moeite om voor hem te zorgen en hem te onderwijzen. Hij nam hem mee toen hij in Mekka ging wonen en bleef hem verzorgen, totdat hij stierf in het jaar 787, terwijl al-Ḥāfiẓ b. Ḥajar inmiddels de puberteit had bereikt zonder dat hij kinderlijk was of misstappen had begaan. Hij had de hele Qur’ān uit het hoofd geleerd toen hij negen jaar oud was. Hij ging voor als imam in het gebed met de mensen voor het gebed van at-Tarāwīḥ in de Gewijde Moskee toen hij 12 jaar oud was, gedurende tijdens zijn verblijf in Mekka met zijn voogd al-Kharūbī in het jaar 785. Ibn Ḥajar memoriseerde na zijn terugkeer naar Egypte in het jaar 786 het boek *‘Umdat al-Aḥkām* van ‘Abd al-Ghanī al-Maqdisī, *al-Ḥāwī aṣ-Ṣaghīr* van al-Qazwīnī, de *Mukhtaṣar* van Ibn Ḥājib al-Aṣlī, *Al-Mulḥa* en andere boeken.²

Zijn leraren

Enkele van zijn meest bekende leraren waren:

- Zayn ad-Dīn Abu-l-Faḍl ‘Abd ar-Raḥīm b. al-Ḥusayn b. al-‘Irāqī

---

² Ibn Ḥajar al-‘Asqalānī, *An-Nukat ‘alā kitāb Ibn aṣ-Ṣalāḥ*. Rabī‘ b. Hādī ‘Umayr al-Madkhalī ed. I (Ajman 2008) 29-30.

- ‘Afīf ad-Dīn an-Nushādirī
- Abi-l-Ḥasan al-Haythamī
- Ibn al-Mulaqqin
- Sirāj ad-Dīn al-Bulqīnī
- ‘Izz ad-Dīn Ibn Jama‘a
- Majd ad-Dīn al-Fayrūzābādī
- Mohammed b. ‘Abd Allah b. Ḥahīra al-Makkī

Zijn studenten

Enkele van zijn meest bekende studenten waren:

- Shams ad-Dīn Abu-l-Khayr Mohammed b. ‘Abd ar-Raḥmān as-Sakhāwī
- Burhān ad-Dīn Ibrāhīm b. ‘Umar al-Biqā‘ī
- Ibn Qāḍī Shuhba
- Ibn Fahd al-Makkī
- Ibn Taghrī Birdī
- Zakariyā al-Anṣārī
- Mohammed b. Sulaymān al-Kāfījī al-Ḥanafī
- Ismā‘īl b. Mohammed b. Abī Bakr al-Muqri’ al-Yamanī

Zijn schrijfwerken

Enkele van zijn meest bekende schrijfwerken zijn:

- Fatḥ al-Bārī Sharḥ Ṣaḥīḥ al-Bukhārī
- Bulūgh al-Marām
- Tahdhīb at-Tahdhīb
- Al-Iṣāba fī Tamyīz aṣ-Ṣaḥāba
- Lisān al-Mīzān

- Nukhbat al-Fikar (deze vertaling)
- Nuzhat an-Nazar

Zijn dood

Hij overleed aan het einde van de maand *Dhi-l-Hijja* van het jaar 852 A.H – moge Allah genadig zijn met hem.³

---

³ ‘Abd al-Karīm al-Khuḍayr, *Tahqīq ar-Raghba fī tawdīh an-Nukhba* (2de druk; Riyad 1427) 7-9.

Een selectie concepten over de terminologie van de mensen van overlevering

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

In de naam van Allah, de Barmhartige, de Genadevolle.

Mijn Heer, vermeerder mijn kennis en maak het gemakkelijk, o Karīm.

De Shaykh, de Imam, de geleerde, de hooggeleerde, degene waar naar toe gereisd wordt, de enige van zijn tijd, de Shaykh van de Mashāyikh (...) en van zijn Miṣr (land/Egypte), de zee van profijten, het mineraal van de edelstenen, het hoofd van de Ḥuffāz (onthouders van de aḥādīth) en de Muḥaddithīn (Ḥadīth-geleerden), de ster van de religie, Abu-l-Faḍl Aḥmad b. ‘Alī b. Mohammed b. Mohammed al-‘Asqalānī, beter bekend als Ibn Ḥajar, moge Allah tevreden met hem zijn, hem in een staat van goede gezondheid behouden en profijt geven door middel van zijn wetenschappen... Āmīn, zei het volgende:

Alle lof is voor Allah, Degene Die Alwetend en Almachtig is. Moge Allah zegeningen schenken aan onze meester Mohammed, degene die Hij gestuurd heeft naar de (gehele) mensheid, als verkondiger van blijde tijdingen en als waarschuwer. En (moge Allah zegeningen schenken aan) de familie van Mohammed en zijn metgezellen, en veel vrede schenken.

Wat volgt:

Er zijn veel werken geschreven over de terminologie van Ahl al-Ḥadīth, zowel uitgebreid als ingekort. Daarom vroegen een aantal broeders aan mij om datgene wat van belang is voor hen samen te vatten. Ik heb hun verzoek ingewilligd, in de hoop dat ik zal behoren tot de groep auteurs in deze wetenschap. Dus ik zeg:

Al-Khabar (de overlevering): Heeft ofwel een onbepaald aantal wegen of is beperkt met drie of meer, twee of één.

De eerste is *al-Mutawātir*: Het geeft zekere kennis onder bepaalde voorwaarden.

De tweede is *al-Mashhūr* (de welbekende): Dit wordt ook wel *al-Mustafayḍ* (de wijdverspreide) genoemd volgens een bepaalde mening.

De derde is *al-‘Azīz* (de zeldzame): Dit is geen voorwaarde om *ṣaḥīḥ* te zijn, in tegenstelling tot degenen die dat beweren.

De vierde is *al-Gharīb* (de ongewone).

Allen behalve de eerste zijn *Āhād*. Hieronder komen we zowel geaccepteerde als verworpen overleveringen tegen; omdat het argumenteren ermee afhangt van de zoektocht naar de toestanden van degenen die het overleveren, op de eerste na (*al-*

Mutawātir). Er kan iets in zitten dat theoretische kennis geeft, met aanwijzingen, volgens de geprefereerde mening.

Vervolgens *al-Gharāba* (ongewoonheid): Deze zit ofwel (1) in de oorsprong van de ketting of (2) niet.

De eerste is *al-Fard al-Muṭlaq* (de absoluut unieke).

De tweede is *al-Fard an-Nisbī* (de relatief unieke). De term *al-Fard* (de unieke) wordt weinig gebruikt hiervoor.

Khabar al-Āhād: Wanneer deze is overgeleverd door (1) een betrouwbare (2) met volledige nauwkeurigheid, (3) een doorlopende verbonden ketting heeft en (4) niet Mu'allal (gebrekkig) noch (5) Shādh (afwijkend) is, dan is hij *Ṣaḥīḥ li-dhātihi* (authentiek op zichzelf). Zijn gradaties variëren door het variëren van deze (eerdergenoemde) eigenschappen. Daarom wordt *Ṣaḥīḥ al-Bukhārī* voorop gezet, daarna Muslim en daarna (datgene wat voldoet aan) hun voorwaarden.

Wanneer de nauwkeurigheid minder is, dan is hij (de overlevering) *Ḥasan li-dhātihi* (goed op zichzelf). Wanneer er veel wegen naar toe gaan dan wordt hij authentiek verklaard.

Als de twee (gradaties; *ṣaḥīḥ* en *ḥasan*) verenigd zijn (in één overlevering)⁴ dan is dat vanwege aarzeling bij de overbrenger, wanneer er sprake is van één ketting. Zo niet, dan is het vanwege het waarden van twee kettingen.⁵

Een toevoeging van een overleveraar van deze twee (gradaties; *ṣaḥīḥ* en *ḥasan*) wordt geaccepteerd, zolang er geen tegenstrijdigheid optreedt ten opzichte van degene die betrouwbaarder is. Dus wanneer het (de toevoeging) in strijd is met iets dat waarschijnlijker is, dan is het waarschijnlijke *al-Maḥfūz* (de bewaarde), en het tegenovergestelde (het onwaarschijnlijke) *ash-Shādh* (de anomale).

Met (een overbrenger die) zwakheid (als gradatie heeft) is het waarschijnlijke *al-Ma'rūf* (de bekende) en het tegenovergestelde *al-Munkar* (de verworpene).

Al-Fard an-Nisbī (de relatief unieke): Als het overeenkomt met een andere (overlevering), dan is het *al-Mutābi'* (de ondersteunende). Als er een tekst gevonden wordt die er op lijkt dan is het *ash-Shāhid* (de getuige). Het achterhalen van de wegen daarvoor is *al-I'tibār* (consideratie).

Vervolgens *al-Maqbūl* (de geaccepteerde): Wanneer het vrij is van bezwaar, dan is het *al-Muḥkam* (de bepalende). Wanneer het wordt tegengesproken met het gelijke ervan (in acceptatie), als het mogelijk is om te combineren, dan is het *Mukhtalif al-Ḥadīth* (de verscheidenheid van de overlevering). Zo niet, en het later komen (van de ene overlevering) is bewezen, dan is het *an-Nāsikh* (de afschaffende) en de andere (is dan) *al-Mansūkh* (de afgeschafte). Zo niet, dan is er *at-Tarjīh* (het afwegen), vervolgens *at-Tawaqquf* (het afhouden).

---

⁴ Wanneer men zegt over een hadīth: 'ḥasan ṣaḥīḥ'.

⁵ Dan is de ene ketting *ṣaḥīḥ* en de andere ketting *ḥasan*.

Vervolgens *al-Mardūd* (de verworpen): Is ofwel: vanwege Saqat (lacune) of Ṭaʿn (diffamatie).

Wat betreft *as-Saqat* (de lacune):

Deze is ofwel:

- (1) Vanaf het begin van de ketting bij de samensteller of
- (2) Bij het einde ervan na de opvolger of
- (3) Iets anders dan dat.

De eerste is *al-Muʿallaq* (de hangende). De tweede is *al-Mursal* (de gezonden). De derde: Wanneer het gaat om twee of meer achtereenvolgend, dan is het *al-Muʿdal* (de problematische) en zo niet dan is het *al-Munqaṭiʿ* (de verbroken).

Vervolgens kan het (de lacune) duidelijk of verstopt zijn:

[1] De eerste (de duidelijke lacune) wordt geweten door het gemis aan een ontmoeting, vandaar de noodzaak voor chronologie.

[2] De tweede (de verstopte lacune) is *al-Mudallas* (de misleidende): deze komt met een vorm die ontmoeting kan impliceren, zoals: ‘Van’ en: ‘Hij zei’. Eveneens *al-Mursal al-Khaffī* (de verborgen gezonden) van een tijdgenoot die hij niet heeft ontmoet.

Vervolgens *aṭ-Ṭaʿn* (diffamatie): Is ofwel vanwege de leugenachtigheid van de overleveraar, of het beschuldigen van hem er mee, of zijn vele fouten, of zijn onachtzaamheid, of zijn zondigheid, of zijn inbeelding, of zijn contradictie, of zijn onbekendheid of zijn innovatie, of zijn slechte geheugen.

[1] De eerste (leugenachtigheid) is *al-Mawḍūʿ* (de gefabriceerde). De tweede (beschuldiging van leugenachtigheid) is *al-Matrūk* (de verlaten). De derde (vele fouten) is *al-Munkar* (de verworpen) volgens een bepaalde mening, en eveneens de vierde (onachtzaamheid) en de vijfde (zondigheid).

[2] Vervolgens *al-Waham* (inbeelding): Wanneer er achter wordt gekomen door aanwijzingen en door het verzamelen van de wegen, dan is het *al-Muʿallal* (de gebrekkige).

[3] Vervolgens *al-Mukhālaḥa* (contradictie): Als het gebeurt door het veranderen van de opeenvolging, dan is het *Mudraj al-Isnād* (het ingevoegde van de ketting). Of door het samenvoegen van een *Mawqūf* (gestopte) met een *Marfūʿ* (verhoogde), dan is het *Mudraj al-Matn* (het ingevoegde van de tekst). Of door het ervoor- of erna zetten, dan is het *al-Maqlūb* (de omgekeerde). Of door de toevoeging van een overleveraar, dan is het *al-Mazīd fī mutaṣṣil al-asānīd* (het toegevoegde in het verbondene van de kettingen). Of door hem te vervangen zonder een waarschijnlijkheid, dan is het *al-Muḍṭarīb* (de inconsistente). Vervanging kan gebeuren met opzet om te testen, of door verandering van de letters terwijl de context blijft, dan is het *al-Muṣaḥḥaf* (de verschrijving met betrekking tot de punten) en *al-Muḥarraf* (de verschrijving met betrekking tot de klinkers).

Het is niet toegestaan om met opzet de tekst te veranderen door weglating en (gebruik van) synoniemen, behalve voor een geleerde, met datgene dat verwijst naar de betekenissen. Wanneer de betekenis verborgen is dan is er behoefte aan uitleg van *al-Gharīb* (het vreemde) en verduidelijking van *al-Mushkil* (het problematische).

[4] Vervolgens *al-Jahāla* (onbekendheid): De oorzaak ervan kan zijn dat de overleveraar meerdere benamingen heeft waardoor hij wordt vermeld met een andere naam dan waar hij mee bekend staat vanwege een doel. Men schreef daarover *al-Mūḍih* (de toelichter). Het kan ook zijn dat hij weinig heeft overgeleverd, waardoor er niet veel van hem genomen wordt. Hierover schreef men *al-Wuḥdān* (de individuen). Of hij wordt niet genoemd vanwege beknoptheid. Hierover schreef men *al-Mubhamāt* (de anoniemen). *Al-Mubham* (de anonieme) wordt niet geaccepteerd, ook al wordt hij ongenoemd geprezen, volgens de meest correcte opinie. Als hij (de overleveraar bij naam) wordt genoemd en enkel één persoon levert van hem over dan is hij *Majhūl al-ʿAyn* (onbekend wat betreft de persoon) of twee en meer (leveren van hem over) en hij wordt niet betrouwbaar verklaard dan is hij *Majhūl al-Ḥāl* (onbekend wat betreft de toestand), en hij is (ook) *al-Mastūr* (de verborgene).

[5] Vervolgens *al-Bidʿa* (de innovatie): Is ofwel met iets dat ongelovig maakt of met iets dat zondig maakt.

De eerste: De meerderheid van de geleerden accepteren (de overlevering van) de persoon met een innovatie van ongelof niet. De tweede: Degene die geen uitnodiger is (naar zijn innovatie) wordt geaccepteerd volgens de meest correcte opinie. Maar als hij datgene overlevert dat zijn innovatie ondersteunt (versterkt) dan wordt het verworpen, volgens de gekozen opinie. Dit verklaarde al-Jūzajānī, de Shaykh van an-Nasāʿī.

[6] Vervolgens *Sūʿ al-Ḥifẓ* (slecht geheugen): Als het persistent is, dan is het *ash-Shādh* (de anomale) – volgens een bepaalde mening – en als het incidenteel is dan is het *al-Mukhtaliḥ* (de gemengde). Wanneer de slechte onthouder wordt ondersteund door een achtenswaardige, en eveneens *al-Mastūr*, *al-Mursal* en *al-Mudallas*, dan wordt zijn ḥadīth *Ḥasan*, niet op zichzelf maar door het geheel.

Vervolgens *al-Isnād* (de ketting): Het eindigt ofwel bij *an-Nabī* (de Profeet) ﷺ, expliciet of impliciet, bestaande uit zijn uitspraak, handeling of bevestiging. Of (het eindigt) bij *aṣ-Ṣaḥābī* (de Metgezel) eveneens. Het (de Metgezel) is degene die de Profeet ﷺ heeft ontmoet als gelovige in hem en gestorven is op de islam, ook al is het (de periode van geloof) onderbroken door afvalligheid, volgens het meest correcte. Of (het eindigt) bij *at-Tābiʿī* (de Opvolger). Het (de Opvolger) is degene die de Metgezel heeft ontmoet eveneens.

De eerste is *al-Marfūʿ* (de verhoogde), de tweede is *al-Mawqūf* (de gestopte), de derde is *al-Maqṭūʿ* (de verbroken). Hetzelfde (als de derde) geldt voor degene die onder de opvolger komt. Men zegt tegen de laatste twee: *al-Athar* (het spoor).

En *al-Musnad* (de toegeschreven) is de *Marfūʿ* van een Metgezel met een ketting die duidelijk verbonden is.

Als het aantal (overleveraars in de ketting) weinig is dan eindigt hij ofwel bij *an-Nabī* ﷺ, of bij een *Imām dhī ṣifa ‘aliyya* (een Imam met een sublieme eigenschap), zoals: Shu‘ba.

De eerste is: *al-‘Uluww al-Muṭlaq* (absolute verhoging), de tweede is: *al-‘Uluww an-Nisbī* (betrekkelijke verhoging). En hieronder (valt) *al-Muwāfaqa* (de overeenkomst). Dit is het bereiken van de Shaykh van één van de auteurs zonder zijn weg. En hieronder (valt) *al-Badal* (de substituut), en dat is het bereiken van de Shaykh van zijn Shaykh eveneens. En hieronder (valt) *al-Musāwāt* (de gelijkheid), het houdt in dat het aantal van de ketting vanaf de overleveraar tot aan het einde ervan gelijk is met de ketting van één van de auteurs. En hieronder (valt) *al-Muṣāfaḥa* (de handdruk), het houdt in dat het (aantal van de ketting) gelijk is met de leerling van die auteur.

Tegenover *al-‘Uluww* (de verhoging) met haar soorten staat *an-Nuzūl* (de afdaling).

Wanneer de overleveraar en degene van wie hij overlevert hetzelfde zijn wat betreft leeftijd of wat betreft het ontmoeten dan is het: *al-Aqrān* (de tijdgenoten). Wanneer zij allebei van de ander (van elkaar) overleveren dan is het *al-Mudabbaj* (de wederkerige). Wanneer hij overlevert van degene die onder hem komt dan is het *al-Akābir ‘an al-Aṣāghir* (de groten van de kleinen). Hieronder valt ‘de vaders van de zonen’. Er is een overvloed aan het tegenovergestelde. Hieronder valt degene die overlevert van zijn vader van zijn grootvader. Wanneer twee personen van een zelfde Shaykh overleveren en één van hen sterft eerder, dan is het: *as-Sābiq wal-Lāḥiq* (de vroegere en de latere). Als de overleveraar van twee personen overlevert, waarbij de namen met elkaar overeenkomen zonder dat zij worden onderscheiden, dan wordt door zijn specifieke gezelschap met één van hen *al-Muḥmal* (de verwaarloosde) duidelijk.

Wanneer de Shaykh datgene dat van hem overgeleverd wordt *resoluut* ontkent dan wordt het verworpen, of *mogelijk* (ontkent), dan wordt het geaccepteerd volgens de meest correcte opinie. Hieronder valt degene die overlevert en vergeet.

Wanneer de overleveraars overeenkomen wat betreft de vormen van overbrenging of iets anders dan dat van de omstandigheden dan is het *al-Musalsal* (de verbonden).

De vormen van overbrenging zijn:

[1] ‘Ik hoorde en hij heeft aan mij overgeleverd.’

Vervolgens:

[2] ‘Hij heeft aan mij bericht en ik heb aan hem voorgelezen.’

Vervolgens:

[3] ‘Er werd aan hem voorgelezen terwijl ik luisterde.’

Vervolgens:

[4] ‘Hij heeft mij geïnformeerd.’

Vervolgens:

[5] ‘Hij heeft mij gegeven.’

Vervolgens:

[6] ‘Hij heeft mij gesproken.’

Vervolgens:

[7] ‘Hij heeft mij geschreven.’

Vervolgens:

[8] ‘Op gezag van’ en dergelijke.

De eerste twee: Zijn voor degene die de uitspraak van de Shaykh alleen hoorde. Wanneer het in het meervoud wordt staat dan (heeft hij het) met anderen (gehoord). De eerste is duidelijker en hoger wat betreft het dicteren. **De derde en de vierde:** Zijn voor degene die zelf las. Wanneer het in het meervoud staat dan is het als **de vijfde**. En *al-Inbā’* is in de betekenis van het informeren, behalve in de conventie van de latere (geleerden), dan staat het voor licentie, zoals ‘*An* (op gezag van).

En ‘*An ‘anatu l-Mu ‘āṣir* (de overlevering van de tijdgenoot door middel van de vorm ‘op gezag van’): wordt in verband gebracht met het horen behalve bij de *Mudallis* (de verduisteraar). Er werd gezegd: Er wordt als voorwaarde gesteld dat zij elkaar hebben ontmoet, ook al is het maar één keer, en dit is de gekozen opinie. Men sprak van *al-Mushāfaha* (het gesprokene) bij de uitgesproken licentie, en van *al-Mukātaba* (het geschrevene) bij de geschreven licentie. Men stelde bij de validiteit van *al-Munāwala* (het overhandigde) als voorwaarde dat het verbonden is met toestemming om te overleveren. Het is de hoogste soort van licentie. En eveneens stelde men de toestemming als voorwaarde bij *al-Wijāda* (een gevonden overlevering), *al-Waṣiyya bi-l-Kitāb* (een nagelaten boek) en *al-I‘lām* (de bekendmaking). Indien deze voorwaarde er niet is dan heeft het geen waarde, zoals de algemene licentie, de licentie voor de onbekende en de onbestaande, volgens de meest correcte opinie over al datgene.

Vervolgens *ar-Ruwāt* (de overleveraars): Wanneer hun namen en de namen van hun vaders en verder overeenkomen, terwijl de personen verschillen, dan is dat *al-Muttafiq wal-Muftariq* (het overeenkomstige en het verscheidene). Wanneer de namen schriftelijk overeenkomen maar qua uitspraak verschillen dan is dat *al-Mu ‘talif wal-Mukhtalif* (het harmonieuze en het verschillende). Wanneer de (voor)namen overeenkomen en de vaders (namen) verschillen, of andersom, dan is dat *al-Mutashābih* (het gelijksoortige). En eveneens wanneer overeenkomst geschied in een naam en de naam van een vader en het verschil zit in de toeschrijving.

Van deze voorgaande zaken worden (andere) soorten samengesteld, waaronder: dat er overeenkomst plaatsvindt of gelijkenis, behalve wat betreft één of twee letters, of door omzetting (van de namen) en dergelijke.

Epiloog

Van belang is:

- Het kennen van *aṭ-Ṭabaqāt* (de generaties) van de overleveraars, hun geboortedata, hun sterftedata, hun woonplaatsen en hun toestanden: prijzend, misprijzend en onbekend verklarend.
- **De gradaties van *al-Jarḥ*** (het misprijzen): **de meest kwalijke ervan zijn:** De omschrijving in de vorm van *af‘al* (de superlatief), zoals: *Akdhāb an-Nās* (de meest leugenachtige der mensen), vervolgens *Dajjāl* (bedrieger) of *Waḍḍā‘* (vervalser) of *Kadhḥāb* (leugenaar). **De lichtste ervan zijn:** *Layyin* (de

buigzame), *Sayyi' al-hifz* (degene die slecht is in het onthouden), of *Fīhi adnā maqāl* (over hem is slecht gesproken).

- **De gradaties van at-Ta'dīl** (het prijzen): **De hoogste ervan zijn:** De omschrijving in de vorm van *af'al* (de superlatief), zoals: *Awthaq an-Nās* (de meest betrouwbare der mensen), vervolgens datgene dat bevestigd wordt door één of twee eigenschappen, zoals: *Thiqqa Thiqqa* (dubbel betrouwbaar), of *Thiqqa Hāfiẓ* (een betrouwbare en een onthouder). **De laagste ervan zijn:** datgene dat kennis geeft van nabijheid bij de lichtste vormen van *at-Tajrīh* (misprijzing), zoals: Shaykh. Een *Tazkiya* (aanprijzing) wordt geaccepteerd van iemand die de gronden ervan kent, ook al is het afkomstig van één enkele persoon, volgens de correcte opinie. *Al-Jarḥ* heeft voorrang op *at-Ta'dīl*, wanneer het verduidelijkend gegeven wordt door iemand die de gronden ervan kent. Wanneer hij (de misprezen persoon) vrij is van *at-Ta'dīl*, dan wordt het (de misprijzing) ongespecificeerd geaccepteerd, volgens de gekozen opinie.
- **Het kennen van** de bijnamen van degenen die bij naam genoemd worden, en de namen van degenen een met bijnaam genoemd worden, en degene waarvan zijn naam zijn bijnaam is, en degene waarover onenigheid is over zijn bijnaam, en degene die veel bijnamen of benamingen heeft. En degene waarvan zijn bijnaam overeenkomt met de naam van zijn vader of andersom, of zijn bijnaam met de bijnaam van zijn vrouw. En degene die wordt toegeschreven aan een ander dan zijn vader of (aan) iets anders dan wat als eerste begrepen wordt. En degene waarvan zijn naam, de naam van zijn vader en de naam van zijn grootvader overeenkomen, of de naam van zijn Shaykh en de Shaykh van zijn Shaykh en verder. En degene waarvan de naam van zijn Shaykh en degene die van hem overlevert overeenkomen.
- **Het kennen van** de loutere en de unieke namen, en eveneens de bijnamen (die verwijzen naar een familierelatie), betitelingen en toeschrijvingen: die verwijzen naar stammen en woonplaatsen: landen, gehuchten, wegen en buurtschap en die verwijzen naar ambachten en beroepen. Hieromtrent treden gelijkenis en overeenkomst op zoals bij de namen. En soms zijn ze (toeschrijvingen) als betitelingen, en het kennen van de gronden ervan.
- Het kennen van *al-Mawālī* (mv. van *al-Mawlā*) van boven (patronen) en van onder (cliënten), door slavernij of door de eed van trouw.
- Het kennen van de broers en zussen.
- Het kennen van de etiketteregels van de Shaykh en de student, de leeftijd van opname en overbrenging en de manier van accuratesse met het onthouden en het opschrijven. De manier van het schrijven, tonen en (laten) horen van de Ḥadīth, het reizen omwille ervan en het schrijven erover: op de manier van al-Masānīd, al-Abwāb, ash-Shuyūkh, al-'Illal of al-Atrāf .
- Het kennen van de oorzaak van de Ḥadīth. Eén van de Shuyūkh van Al-Qāḍī Abī Ya'lā b. al-Farrā' heeft er over geschreven. Men schreef over de meeste van deze (eerder vermelde) soorten. Het is een loutere melding. De omschrijving ervan is duidelijk. Het is overbodig om voorbeelden te geven. Ze

op te noemen is lastig. Daarvoor dienen de uitgebreide werken geraadpleegd te worden.

En Allah is Degene Die succes schenkt en Degene Die leidt. Er is geen aanbedene (die) met recht (aanbeden wordt) behalve Hij.